

WOJEWODA MAZOWIECKI

WPS-IX.431.2.38.2018.KS

Warszawa, 31 grudnia 2018 r.

**Pani
Katarzyna Zbrozczyk
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy
Społecznej w Chlewiskach
Czachowskiego 47
26-510 Chlewiska**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2017 r., poz. 2234) w związku z art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092) oraz zgodnie z Planem Kontroli Zewnętrznych na rok 2018 pracownicy Wydziału Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie, w składzie: Katarzyna Szafrąńska – inspektor wojewódzki, pełniąca funkcję przewodniczącej zespołu kontrolującego oraz Iwona Figura – inspektor wojewódzki przeprowadzili w dniach 5 – 8 listopada 2018 r. kontrolę problemową w trybie zwykłym w kierowanym przez Panią Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Chlewiskach. Przedmiot kontroli obejmował sprawdzenie organizacji oraz sposobu realizacji przez gminę zadań zleconych z zakresu administracji rządowej wynikających z ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów w przedmiocie ustalania zasiłków dla opiekunów. Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2017 do dnia rozpoczęcia kontroli, tj. do 5 listopada 2018 r.

Niniejszym przekazuję Pani wystąpienie pokontrolne.

Za okres objęty kontrolą Wojewoda Mazowiecki **pozytywnie** ocenił działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chlewiskach podjęte w zakresie sposobu organizacji zadania, natomiast **pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości** ocenił działania w zakresie sposobu realizacji ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów w przedmiocie ustalania prawa do zasiłków dla opiekunów.

1. Organizacja realizacji kontrolowanego zadania

Kierownikiem jednostki kontrolowanej jest Pani Katarzyna Zbrozczyk, pełniąca tę funkcję od dnia 04.05.2010 r., zatrudniona w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Chlewiskach od 01.01.2003 r. na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu. Obsługę finansowo-księgową Ośrodka prowadzi Pani Ewelina Gwarek – główna księgowa zatrudniona od 03.02.2011 r. na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu.

Strukturę organizacyjną oraz zasady działania kontrolowanej jednostki w okresie objętym kontrolą określa Regulamin Organizacyjny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chlewiskach wprowadzony zarządzeniem Nr 7/2011 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chlewiskach z dnia 1 lipca 2011 r. w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Organizacyjnego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chlewiskach. W § 16 ww. regulaminu wymieniono wszystkie działy wchodzące w skład Ośrodka i realizujące jego zadania. Kontrolowane zadanie realizowane jest przez pracowników działu świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych, których zakres zadań wyodrębniono w § 19 ww. regulaminu, którego brzmienie zostało zaktualizowane Zarządzeniem nr 021.5.2014 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie wprowadzenia aneksu do ww. regulaminu i obejmuje zadania wynikające z ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów.

W okresie podlegającym kontroli zadania z zakresu zasiłków dla opiekunów wykonywały 4 osoby:

1. Pani Katarzyna Zbrozczyk – Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chlewiskach – na podstawie upoważnienia Wójta Gminy Chlewiska Nr OS.077.1.2017 z dnia 15.05.2014 r. do prowadzenia postępowania w sprawach o zasiłki dla opiekunów i wydawania w tych sprawach decyzji.
2. Pani Kamila Pogorzelska – inspektor Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chlewiskach – na podstawie upoważnienia Wójta Gminy Chlewiska z dnia 15.05.2014 r. do prowadzenia postępowania w sprawach o zasiłki dla opiekunów.
3. Pani Barbara Wiśnios – podinspektor Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chlewiskach – na podstawie upoważnienia Wójta Gminy Chlewiska z dnia 15.05.2014 r. do prowadzenia postępowania w sprawach o zasiłki dla opiekunów.
4. Pani Ewelina Gwarek – Główna Księgowa Ośrodka.

Wszystkie ww. upoważnienia Wójta Gminy Chlewiska zostały wydane na podstawie art. 20 ust. 3 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych oraz na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów. Ustalono, że upoważnienia dla pracowników wydawane były przez Wójta Gminy na podstawie pisemnych wniosków Pani Kierownik Ośrodka.

Pracownicy merytoryczni realizujący bezpośrednio kontrolowane zadania tj. Pani Barbara Wiśnios zatrudniona została w GOPS w Chlewiskach od dnia 1 lutego 2005 roku, natomiast Pani Kamila Pogorzelska od 1 marca 2007 roku. Obie zatrudnione są na czas nieokreślony

w pełnym wymiarze czasu pracy. Posiadają aktualne zakresy obowiązków, w których określono realizację kontrolowanych zadań.

2. Ustalanie uprawnień do zasiłku dla opiekuna.

W trakcie kontroli, weryfikacji poddano akta 21 spośród wszystkich realizowanych spraw z zakresu podlegającego kontroli, zakończonych wydaniem decyzji administracyjnych, co stanowiło około 45% ogółu spraw dotyczących ustalenia prawa do zasiłku dla opiekuna. W analizowanych sprawach wydano łącznie 45 decyzji administracyjnych, w tym 24¹ decyzje administracyjne w sprawie ustalenia prawa do zasiłku dla opiekuna, 15² decyzji zmieniających wysokość kwoty przyznanego zasiłku oraz 2³ decyzje uchylające prawo do świadczenia, 3⁴ decyzje, którymi wygaszono prawo do przedmiotowego świadczenia oraz jedną⁵ decyzję w sprawie zakończenia realizacji decyzji przyznającej prawo do zasiłku dla opiekuna. Ustalono, że spośród 21 kontrolowanych spraw 15 jest nadal realizowanych.

Jednostka kontrolowana, stosownie do przepisu art. 8 ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, pismem z dnia 19.05.2014 r. poinformowała świadczeniobiorców, którym wypłacała świadczenie pielęgnacyjne do dnia 30 czerwca 2013 roku, a którym decyzje o przyznaniu tego świadczenia wygasły z mocy prawa z dniem 1 lipca 2013 roku, o możliwości złożenia wniosku o przyznanie zasiłku dla opiekuna oraz o warunkach nabywania do niego prawa. Powyższe informacje zostały doręczone stronom zgodnie z wymogami określonymi w art. 39 Kodeksu postępowania administracyjnego⁶.

Postępowanie w sprawach o ustalenie prawa do zasiłku dla opiekuna każdorazowo wszczynane było na wniosek strony, co jest zgodne z art. 5 ust. 1 ww. ustawy. Ustalono, że w trzech sprawach strona złożyła dwa wnioski o ustalenie prawa do zasiłku dla opiekuna. Wniosek pierwszy obejmował okres od 01.07.2013 r. do 14.05.2014 r., natomiast

¹Decyzje ustalające prawo do zasiłku dla opiekuna: ŚR.5215.12.2014.KP z 09.06.2014 r., ŚR.5215.33.2014.KP z 12.06.2014 r., ŚR.5211.38.2014.KP z 11.06.2014 r., ŚR.5211.39.2014.KP z 11.06.2014 r., ŚR.5215.40.2014.KP z 05.06.2014 r., ŚR.5215.65.2014.KP z 16.09.2014 r., ŚR.5215.14.2014.KP z 06.06.2014 r., ŚR.5215.1.2014.KP z 10.06.2014 r., ŚR.5215.16.2014.KP z 06.06.2014 r., ŚR.5215.54.2014.KP z 11.07.2014 r., ŚR.5215.17.2014.BW z 17.06.2014 r., ŚR.5215.5.2014.BW z 10.06.2014 r., ŚR.5215.3.2014.BW z 12.06.2014 r., ŚR.5215.33.2014.BW z 17.09.2014 r., ŚR.5215.24.2014.KP z 09.06.2014 r., ŚR.5215.5.2014.KP z 06.06.2014 r., ŚR.5215.13.2014.KP z 06.06.2014 r., ŚR.5215.14.2014.BW z 16.06.2014 r., ŚR.5215.11.2014.KP z 09.06.2014 r., ŚR.5215.10.2014.KP z 10.06.2014 r., ŚR.5215.34.2014.KP z 12.06.2014 r., ŚR.5215.28.2014.KP z 09.06.2014 r., ŚR.5215.12.2014.BW z 12.06.2014 r., ŚR.5215.32.2014.BW z 18.09.2014 r.

² Decyzje zmieniające wysokość przyznanego świadczenia: ŚR.5215.12.1.2014.KP z 29.10.2018 r., ŚR.5215.33.1.2014.KP z 29.10.2018r., ŚR.5215.39.1.2014.KP z 29.10.2018r., ŚR.5215.65.1.2014.KP z 30.10.2018r., ŚR.5215.14.1.2014.KP z 30.10.2018 r., ŚR.5215.1.1.2014.KP z 30.10.2018 r., ŚR.5215.54.1.2014.KP z 30.10.2018r., ŚR.5215.17.1.2014.BW z 30.10.2018r., ŚR.5215.5.1.2014.BW z 30.10.2018, ŚR.5215.3.1.2014.BW z 30.10.2018r., ŚR.5215.33.1.2014.BW z 30.10.2018r., ŚR.5215.24.1.2014.KP z 29.10.2018r., ŚR.5215.5.1.2014.KP z 30.10.2018r., ŚR.5215.13.1.2014.KP z 30.10.2018 r., ŚR.5215.14.1.2014.BW z dnia 30.10.2018 r.

³ Decyzje uchylające: ŚR.5215.11.1.2014.KP z 04.08.2017 r., ŚR.5215.10.1.2014.KP z 19.01.2018 r.

⁴ Decyzje o wygaszeniu decyzji przyznających ZDO: ŚR.5215.34.1.2014.KP z 20.02.2017 r., ŚR.5215.28.1.2014.KP z 18.06.2018 r., ŚR.5215.32.1.2014.BW z 04.10.2017 r.

⁵ Decyzja o zakończeniu realizacji decyzji przyznającej ZDO: ŚR.5215.12.1.2014.BW z 02.10.2017 r.

⁶ Tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 2096

wniosek drugi obejmował okres od 15.05.2014 r. Na podstawie tych dwóch wniosków były wydawane dwie odrębne decyzje. W pozostałych 18 sprawach strona składała jeden wniosek na podstawie, którego wnosiła o ustalenie prawa do zasiłku dla opiekuna na okres od 1.07.2013 r. do 14.05.2014 r. oraz od dnia wejścia w życie ustawy tj. od 15.05.2014 r. do nadal.

Wszystkie wnioski opatrzone były datą wpływu do jednostki kontrolowanej oraz podpisem osoby przyjmującej wniosek, zawierały również oznaczenie sprawy. Ustalono, że wszystkie kontrolowane wnioski złożone były w terminie określonym w art. 5 ust. 1 ustawy. Treść wniosku zawierała niezbędne do ustalenia prawa do zasiłku dla opiekuna oświadczenia, pod którymi wnioskodawca składał swoje podpisy m. in., że nie podejmował lub rezygnował z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą (...), nie ma ustalonego prawa do emerytury, renty, renty socjalnej, renty rodzinnej, zasiłku stałego, będąc rolnikiem zaprzestał prowadzenia gospodarstwa rolnego, nie posiada orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności, art. Ustalono, że we wszystkich skontrolowanych sprawach złożone wnioski zostały prawidłowo wypełnione wraz ze wskazaniem dat i podpisów osoby ubiegającej się o zasiłek. Wyjątek stanowiły wnioski złożone w sprawie zakończonej wydaniem decyzji:

- ŚR.5215.17.2014.BW z dnia 17.06.2014, ŚR.5215.33.2014.BW z dnia 17.09.2014 ŚR.5215.14.2014.BW z dnia 16.06.2014, ŚR.5215.32.2014.BW z dnia 18.09.2014, w których nie wskazano sposobu realizacji przyznaných świadczeń,

- ŚR.5215.5.2014.KP z dnia 10.06.2014, ŚR.5215.33.2014.BW z dnia 17.09.2014, w których niekompletnie została wypełniona części II wniosku – nazwana „oświadczenie służące ustaleniu prawa do zasiłku”,

- ŚR.5215.11.2014.KP z dnia 09.06.2014, ŚR.5215.65.2014.KP z dnia 16.09.2014, w których brak jest podpisu strony pod pouczeniem zawartym we wniosku.

- ŚR.5215.32.2014.BW z dnia 18.09.2014, w której wnioskodawczyni we wniosku z dnia 01.09.2014 r. błędnie zaznaczyła, że wnosi o ustalenie prawa do zasiłku dla opiekuna na okres wstecz zamiast od dnia wejścia w życie ustawy, tj. od 15 maja 2014 r.

Stwierdzono, że w żadnym wymienionym powyżej przypadku nie wezwano strony do wyjaśnień i uzupełnienia braków formalnych.

Ponadto do wniosków dołączane było zgodnie z art. 5 ust. 3 ustawy oświadczenie składane przez stronę pod odpowiedzialnością karną o spełnianiu warunków do otrzymywania świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r., jak również inne wymagane dokumenty konieczne do ustalenia prawa do wnioskowanego świadczenia, w tym zaświadczenia lub inne oświadczenia wnioskodawcy. Ustalono, że w aktach wszystkich kontrolowanych spraw znajdują się orzeczenia o stopniu niepełnosprawności osoby wymagającej opieki.

Każdorazowo ustalając prawo do zasiłku dla opiekuna na okres od dnia wejścia w życie ustawy zwracano się do kierownika Ośrodka o przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego, w celu potwierdzenia faktu sprawowania opieki przez osobę ubiegającą się o przedmiotowy zasiłek, co jest zgodne z art. 7 ust. 1 ustawy. Stwierdzono, że badana dokumentacja zawierała rodzinne wywiady środowiskowe przeprowadzone w miejscu sprawowanej opieki nad osobą niepełnosprawną.

Sprawy świadczeniobiorców załatwiano w sposób terminowy, licząc od daty złożenia wniosku. Kończono je wydaniem decyzji administracyjnych w terminach zgodnych z K.p.a. i ustawą.

Treść wydanych decyzji administracyjnych odpowiadała wymogom art. 107 Kodeksu postępowania administracyjnego. Decyzje zawierały oznaczenie organu właściwego, tj. Wójta Gminy Chlewiska, datę wydania, oznaczenie strony, podstawę prawną, rozstrzygnięcie, uzasadnienie faktyczne i prawne oraz pouczenie o możliwości, terminie i sposobie wniesienia odwołania jak również informację o konieczności zgłaszania przez stronę wszelkich zmian mających wpływ na prawo do przyznanego świadczenia. W pouczeniu znalazły się również informacje, w jakich okolicznościach nie przysługuje zasiłek dla opiekuna oraz wytyczne dotyczące nienależnie pobranych świadczeń. Wszystkie decyzje zostały podpisane przez Panią Kierownik Ośrodka zgodnie z treścią posiadanego upoważnienia. Ponadto stwierdzono, że decyzje wydane po 01.06.2017 r. zawierały w pouczeniu także informację o możliwości oraz skutkach zrzeczenia się prawa do wniesienia odwołania, o czym stanowi art. 127a Kodeksu postępowania administracyjnego.

Ustalono, że w sposób prawidłowy zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy ustalano prawo do zasiłku dla opiekuna. We wszystkich badanych sprawach, postępowanie zakończono przyznaniem prawa do zasiłku dla opiekuna. Ustalono, że we wszystkich przypadkach prawo do wnioskowanego świadczenia przyznano osobom, na których zgodnie z Kodeksem rodzinnym i opiekuńczym ciąży obowiązek alimentacyjny, w 17 przypadkach w związku z opieką nad niepełnosprawnym rodzicem, w 3 przypadkach w związku z opieką nad babcią, w jednym przypadku w związku z opieką nad chorym bratem. Należy dodać, że zgodnie z Kodeksem rodzinnym i opiekuńczym obowiązek alimentacyjny względem rodzeństwa istnieje w dalszej kolejności. Zatem w przypadku ustalenia prawa do zasiłku dla opiekuna w związku z opieką nad chorym bratem, Ośrodek prawidłowo przeprowadził postępowanie w celu ustalenia czy były osoby spokrewnione z osobą wymagającą opieki (wstępni i zstępni), którzy są obciążeni obowiązkiem alimentacyjnym w pierwszej kolejności.

We wszystkich przypadkach osoby wymagające opieki legitymowały się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności bądź orzeczeniem o niezdolności do samodzielnej egzystencji. Zasiłek dla opiekuna w 17 przypadkach przyznano od 1 lipca 2013 r., w 2 przypadkach od 1 września 2014 r. tj. od miesiąca, w którym zrezygnowano z pobierania specjalnego zasiłku opiekuńczego. We wszystkich ww. sprawach prawo do zasiłku przyznano „do bezterminowo”.

W trzech sprawach, w których złożono po dwa wnioski i wydano po dwie decyzje, prawo do zasiłku ustalono:

1. decyzją ŚR.5211.38.2014.KP z dnia 11.06.2014 na okres od 1.07.2013 do 21.07.2013 oraz decyzją ŚR.5211.39.2014.KP z dnia 11.06.2014 na okres od 11.02.2014 do bezterminowo, takie rozstrzygnięcie spowodowane było podjęciem przez wnioskodawcę zatrudnienia w okresie od 22.07.2013 r. do 10.02.2014 r.

2. decyzją ŚR.5215.40.2014.KP z dnia 05.06.2014 na okres od 1.07.2013 do 31.07.2013 oraz decyzją ŚR.5215.65.2014.KP z dnia 16.09.2014 na okres od 1.09.2014 do bezterminowo, takie rozstrzygnięcie spowodowane było podjęciem przez wnioskodawcę zatrudnienia w okresie od 01.08.2013 r. do 31.08.2013 r. oraz pobieraniem specjalnego zasiłku opiekuńczego w okresie od 01.09.2013 r. do 31.08.2014 r.

3. decyzją ŚR.5215.16.2014.KP z dnia 06.06.2014 na okres od 1.07.2013 do 12.11.2013 oraz decyzją ŚR.5215.54.2014.KP z dnia 11.07.2014 na okres od 19.06.2014 do bezterminowo, takie rozstrzygnięcie spowodowane było podjęciem przez wnioskodawcę zatrudnienia w okresie od 13.11.2013 r. do 18.06.2014 r.

Nadmienić należy, że w decyzjach przyznających zasiłek dla opiekuna niewłaściwie został określony czas przyznania prawa do zasiłku. Zgodnie z art. 6 ust 1 ustawy „prawo do zasiłku dla opiekuna ustala się na czas nieokreślony, chyba że orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności zostało wydane na czas określony”.

W przypadkach ustalania prawa do zasiłku dla opiekuna przysługującego za niepełny miesiąc prawidłowo określano kwotę należnego za ten miesiąc zasiłku.

Wydane w kontrolowanych sprawach decyzje administracyjne doręczano stronom zgodnie z wymogami określonymi w art. 39 K.p.a. W aktach spraw znajdowały się dowody potwierdzające odbiór decyzji przez stronę ze wskazaniem daty doręczenia, stosownie do zapisu art. 46 § 1 K.p.a.

Świadczenia z 7 decyzji realizowane były w formie przelewu na wskazane konto bankowe, a w pozostałych 14 świadczenia odbierane były w punkcie kasowym banku. We wszystkich przypadkach w rozstrzygnięciu decyzji zawarto informację, że *„Miesięczne wypłaty będą dokonywane w terminie 22-25-ego dnia każdego miesiąca w Banku Spółdzielczym w Chlewiskach lub na osobiste konto bankowe”*.

Należy wskazać, że każda decyzja administracyjna jest rozstrzygnięciem w indywidualnej sprawie należy, więc w każdym rozpatrywanym przypadku jednoznacznie wskazywać formę realizacji decyzji.

Analiza list wypłat wykazała rozbieżności pomiędzy datą wypłaty ustaloną w decyzji a datą dokonania przez Ośrodek przelewów lub wypłat zasiłków w punkcie kasowym banku, niemniej jednak wypłaty zasiłków we wszystkich analizowanych sprawach były realizowane najpóźniej do ostatniego dnia miesiąca, za który przysługiwał zasiłek.

We wszystkich badanych sprawach aktualizacje wywiadów rodzinnych przeprowadzano z zachowaniem terminu, o którym mowa w art. 7 ust. 3 ustawy. W skontrolowanych sprawach aktualizację wywiadu przeprowadzono jednak na nieodpowiednich drukach. Zastosowano druk określony wzorem wywiadu przeprowadzanego na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych – część VIII załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 sierpnia 2016 roku w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego, podczas gdy powinno się zastosować część IX kwestionariusza określonego w ww. rozporządzeniu w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego dotyczącego osób pobierających zasiłek dla opiekuna.

We wszystkich badanych sprawach za wyjątkiem jednej jednostka kontrolowana występowała do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w sprawie ustalenia okresu niezbędnego do uzyskania okresu ubezpieczenia (składkowego i nieskładkowego) odpowiednio 20-letniego przez kobietę i 25-letniego przez mężczyznę. Uczyniono to w 20 sprawach, bowiem w jednej sprawie wystąpienie takie nie było konieczne, ponieważ z akt sprawy wynikało, że świadczeniobiorca posiada już wymagany okres ubezpieczenia.

W rezultacie za 18 osób, które nie posiadały wymaganego okresu ubezpieczenia emerytalnego i rentowego (składkowego i nieskładkowego), Ośrodek opłacał składkę na ubezpieczenie emerytalne i rentowe oraz za 18 osób składkę na ubezpieczenie zdrowotne. Aktualnie Ośrodek opłaca składkę na ubezpieczenie społeczne za 13 osób oraz za 13 osób składkę na ubezpieczenie zdrowotne w związku tym, że osoby te nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu. Pozostali świadczeniobiorcy (2) posiadają inny tytuł do ubezpieczenia zdrowotnego. Dokonywano w tym zakresie stosownych ustaleń. Świadczeniobiorcy złożyli oświadczenia, z których wynika, że zostali zgłoszeni do ubezpieczenia zdrowotnego, jako członkowie rodziny osoby ubezpieczonej.

W skontrolowanych sprawach na skutek zmiany wysokości zasiłku dla opiekuna na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 lipca 2018 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny i specjalny zasiłek opiekuńczy, wysokości świadczeń rodzinnych oraz wysokości zasiłku dla opiekuna (Dz. U. z 2018 r. poz. 1497) Ośrodek zmienił decyzje przyznające prawo do zasiłku dla opiekuna i ustalił od 01.11.2018 r. zasiłek w kwocie 620 zł miesięcznie. W wydanych decyzjach zmieniających uwzględniono elementy, o których mowa w art. 107 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.

Stwierdzono, że w jednej decyzji zmieniającej wysokości zasiłku dla opiekuna oznaczonej numerem ŚR.5215.39.1.2014.KP z dnia 29.10.2018 r. błędnie wskazano numer decyzji zmienianej, zamiast ŚR.5211.39.2014.KP z dnia 11.06.2014 r. wskazano znak ŚR.5215.39.2014.KP z dnia 11.06.2014 r.

Podczas kontroli ustalono również, że w decyzji o numerze ŚR.5215.11.1.2014.KP z dnia 04.08.2017 r. uchylającej prawo do zasiłku dla opiekuna, której powodem uchylecia decyzji było uzyskanie przez świadczeniobiorcę od dnia 01.06.2017 r. prawa do emerytury, nieprawidłowo

wskazano datę, od której zasiłek nie przysługuje. Wskazano bowiem, że prawo do zasiłku dla opiekuna nie przysługuje od 01.08.2017 r. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że 04.08.2017 r. do Ośrodka wpłynęło oświadczenie strony złożone pod odpowiedzialnością karną informujące, że 02.08.2017 r. otrzymała pismo z ZUS o przyznaniu prawa do emerytury. W aktach sprawy znajduje się pismo ZUS informujące, że stronie zostało ustalone prawo do emerytury od dnia 01.06.2017 r. Ponadto przywołany został art. 10 ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, który stanowi, że w sprawach nieuregulowanych stosuje się przepisy ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych dotyczące świadczenia pielęgnacyjnego. Wobec tego wskazano, że świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno – rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego (art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. A). Kończąc wskazano, że od dnia 01.08.2017 r. nie przysługuje stronie prawo do zasiłku dla opiekuna w związku z przyznaniem prawa do emerytury. Ponadto od 01.08.2017 r. nie będzie opłacana składka na ubezpieczenie zdrowotne.

Postępowanie takie stoi w sprzeczności z obowiązującymi przepisami, bowiem tak jak zostało to przywołane w uzasadnieniu decyzji, zasiłek dla opiekuna tak jak świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo art. do emerytury. Z akt sprawy jednoznacznie wynika, że prawo do emerytury zostało stronie ustalone od dnia 1.06.2017 r. i od tego dnia należało uchylić decyzję w sprawie przyznania prawa do zasiłku dla opiekuna.

Z uwagi na powyższe na żądanie kontrolujących uzyskano obszernie pisemne wyjaśnienia Pani kierownik. Między innymi wskazano, że „Dnia 31.07.2017 r. do Ośrodka wpłynęło pismo z ZUS z dnia 27.07.2017 r. informujące, że Pan... złożył wniosek na emeryturę i prawo do świadczenia zostało ustalone od dnia 01.06.2017 r. Dnia 3.08.2017 r. Pan ... osobiście poinformował Ośrodek, oraz złożył oświadczenie, że decyzję o przyznaniu emerytury otrzymał 2.08.2017 r. Wobec tego Ośrodek decyzją znak ŚR.5215.11.1.2014.KP z dnia 4.08.2017 uchylił decyzję znak ŚR.5215.11.2014.KP z dnia 9.06.2014 r. od dnia 04.08.2017 r., stwierdzając w decyzji, iż prawo do zasiłku dla opiekuna nie przysługuje stronie od 1.08.2017 r.. Kierując się art. 10 ust. 1 ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, który stanowi, że w sprawach nieuregulowanych stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o świadczeniach rodzinnych zacytowano przepis art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz art. 30 ust. 2 pkt 1. Ponadto wyjaśniono, że „Ośrodek nie wszczął postępowania administracyjnego w sprawie nienależnie pobranego zasiłku dla opiekuna przez Pana ... za okres od 1.06.2017 r. do 31.07.2017 r., ponieważ uznał, że osoba uprawniona nie pobrała nienależnie świadczenia tj. zasiłku dla opiekuna w tym okresie. Pan dopiero dnia 2.08.2017 r. uzyskał wiedzę, że ma ustalone prawo do emerytury i niezwłocznie po otrzymaniu decyzji poinformował Organ Właściwy. Ponadto zawniósł o uchylenie decyzji przyznającej prawo do zasiłku dla opiekuna znak ŚR.5215.11.2014.KP z dnia 09.06.2014 od dnia

1.08.2017 r.. *Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chlewiskach uważa, że strona nie posiadała świadomości, iż pobiera nienależnie zasiłek dla opiekuna w okresie od 01.06.2017 r. do 31.07.2017 r. i nie przeprowadził postępowania w sprawie nienależnie pobranego świadczenia. Samo złożenie wniosku o ustalenie prawa do emerytury nie wpływa na prawo do zasiłku, bowiem wniosek może zostać przez organ rentowy rozpatrzony pozytywnie lub negatywnie.*" Przywołano również rozstrzygnięcia Sądów Administracyjnych.

Należy zwrócić jednak uwagę, że rozstrzygnięcia sądów nie mogą służyć, jako wykładnia prawa. Dokonana w wyrokach wykładnia dotyczy spraw indywidualnych i nie jest wiążąca dla osób i podmiotów niebędących uczestnikami postępowania sądowego lub administracyjnego (choć mogą być w niej zawarte wskazówki interpretacyjne pomocne w innych sprawach).

Zgodnie z art. 30 ust. 2 pkt 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych za nienależnie pobrane świadczenie uważa się świadczenia rodzinne wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie, zawieszenie prawa do świadczeń rodzinnych lub zmniejszenie wysokości przysługujących świadczeń rodzinnych albo wstrzymanie wypłaty świadczeń rodzinnych w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca te świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania.

W tej sytuacji nie można twierdzić, że strona nie była pouczona o braku prawa do ich pobierania, gdyż w pouczeniu decyzji ustalającej prawo do zasiłku dla opiekuna wnioskodawca był poinformowany, że zasiłek dla opiekuna nie przysługuje, jeżeli osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo art. do emerytury. Nie oznacza to, że z chwilą złożenia przez stronę wniosku do organu emerytalnego – rentowego należało zaprzestać wypłaty zasiłku, ale z chwilą powzięcia takiej informacji należało stosować wprost obowiązujące przepisy ustawy.

W powyższej sprawie należy dodać, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych przestał do Ośrodka pismo z dnia 27.07.2017 r. (fax) informujące, że prawo do emerytury zostało ustalone od 01.06.2017 r. w związku z powyższym zwrócono się z prośbą o nadesłanie informacji, stwierdzającej czy nastąpiła przedpłata zasiłku, jeżeli tak to ZUS prosi o podanie kwoty przedpłaty za okres od 01.06.2017 r. do dnia wstrzymania wypłaty oraz nr konta, na które należy dokonać zwrotu, w piśmie zakreślono termin 5 dni.

W odpowiedzi Ośrodek pismem z dnia 27.07.2017 r. poinformował ZUS, że brak jest podstaw prawnych do potrącenia stronie emerytury tytułem nienależnie pobranego zasiłku dla opiekuna, jednocześnie wskazał, że ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów nie przewiduje możliwości potrącenia przez ZUS świadczeń emerytalnych na poczet zwrotu nienależnie pobranego zasiłku dla opiekuna.

Zgodnie z art. 139 ust. 1 pkt 6 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1270) stanowiącym, że ze świadczeń pieniężnych określonych w ustawie – po odliczeniu składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz zaliczki i innych należności z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych – podlegają potrąceniu, następujące

należności: kwoty nienależnie pobranych zasiłków rodzinnych lub pielęgnacyjnych, świadczeń rodzinnych

oraz zasiłków dla opiekunów w razie braku możliwości potrącenia z wypłacanych zasiłków rodzinnych, pielęgnacyjnych, świadczeń rodzinnych oraz zasiłków dla opiekunów, wraz z odsetkami za zwłokę w ich spłacie, a także kwoty zasiłku pielęgnacyjnego wypłaconego za okres, za który przyznano dodatek pielęgnacyjny.

Jeżeli zdaniem Ośrodka z chwilą powzięcia informacji z ZUS brak było podstaw prawnych do zwrotu zasiłków, należało po uchyleniu decyzji przyznającą prawo do zasiłku dla opiekuna wystąpić do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o potrącenie z emerytury kwoty 1040 zł wypłaconej za okres od 01.06.2017 do 31.07.2017 r.

Biorąc pod uwagę powyższe należy wskazać, że świadczenia wypłacone za okres od 01.06.2017 r. do 31.07.2017 r. w łącznej wysokości 1040 zł jest świadczeniem nienależnie pobranym. W wyniku tego błędu świadczenie wypłacone w wysokości 1040 zł stanowi dotację pobraną przez organ w nadmiernej wysokości.

Stwierdzono również, że w 3 badanych decyzjach wygaszających prawo do zasiłku dla opiekuna, w jednym przypadku z uwagi na śmierć świadczeniobiorcy, w dwóch pozostałych z uwagi na zgon osoby wymagającej opieki, w podstawie prawnej przywołano błędny artykuł Kodeksu postępowania administracyjnego – tj. art. 161 § 1-2 zamiast art. 162 § 1-2. Z uzasadnienia decyzji wynika, że ww. decyzje zostały wydane na podstawie art. 162 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego, który stanowi, że Organ administracji publicznej, który wydał decyzję w pierwszej instancji, stwierdza jej wygaśnięcie, jeżeli decyzja: 1) stała się bezprzedmiotowa, a stwierdzenie wygaśnięcia takiej decyzji nakazuje przepis prawa albo, gdy leży to w interesie społecznym lub w interesie strony; 2) została wydana z zastrzeżeniem dopełnienia przez stronę określonego warunku, a strona nie dopełniła tego warunku (...).

Stwierdzono, że w dwóch przypadkach, w których wygaszono decyzje w sprawie zasiłku dla opiekuna z uwagi na zgon osoby wymagającej opieki, w aktach sprawy znajdowało się oświadczenie wyrażające zgodę strony na uchylenie decyzji. Wobec tego należało zastosować art. 155 K.p.a. zgodnie, z którym decyzja ostateczna na mocy, której strona nabyła prawo może być w każdym czasie za zgodą strony uchylona lub zmieniona przez organ administracji publicznej, który ją wydał, jeżeli przepisy szczególne nie sprzeciwiają się uchyleniu lub zmianie takiej decyzji i przemawia za tym interes społeczny lub słuszny interes strony i uchylić przedmiotową decyzję.

Za stwierdzone nieprawidłowości odpowiedzialność ponosi Pani, jako Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chlewiskach oraz pracownicy realizujący kontrolowane zagadnienia.

Przedstawiając powyższe ustalenia zobowiązuję Panią Kierownik do podjęcia następujących działań w celu wyeliminowania ustalonych nieprawidłowości, a w szczególności do:

1. Dokładnego weryfikowania wniosków pod kątem prawidłowości wypełnienia i kompletności złożonych dokumentów, a w razie stwierdzenia braków – wzywania osób ubiegających się o wnioskowane świadczenie do poprawienia lub uzupełnienia wniosku lub brakujących dokumentów.
2. Ustalania w decyzjach administracyjnych okresu prawa do zasiłku dla opiekuna zgodnie z terminologią ustanowioną w art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, tj. na czas nieokreślony zamiast „bezterminowo”.
3. Wskazywania w treści decyzji w sposób jednoznaczny formy wypłaty przyznanego świadczenia.
4. W decyzjach wygaszających prawo do zasiłku dla opiekuna, w podstawie prawnej wskazywania prawidłowego artykułu Kodeksu postępowania administracyjnego, jako podstawę wygaszenia decyzji.
5. Uchylania decyzji przyznającej prawo do zasiłku dla opiekuna w przypadku zgonu osoby wymagającej opieki.
6. W decyzjach zmieniających wysokość zasiłku dla opiekuna wskazywania prawidłowego numeru decyzji zmienianej.
7. Dokonania zwrotu na konto Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie dotacji pobranej w nadmiernej wysokości tj. w kwocie 1040,00 zł z tytułu nienależnie wypłaconego zasiłku dla opiekuna na podstawie decyzji Nr ŚR.5215.11.2014.KP z dnia 09.06.2014 r. wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych liczonymi od 13 grudnia 2018 r., zgodnie z art. 169 ust. 1 pkt 2 i ust. 5 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2077 z późn. zm.).

Informuję, że na podstawie art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Jednocześnie zobowiązuję Panią do przekazania, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń, albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

Z up. WOJEWODY MAZOWIECKIEGO

Anna Karpińska
Zastępca Dyrektora
Wydziału Polityki Społecznej

Do wiadomości:

Pan Waldemar Sowiński
Wójt Gminy Chlewiska